

гатъ напълно да се приспособятъ и на турцитѣ, съ които влѣзохме въ сношение прѣзъ врѣмето на тъмничния ни животъ. Не всички отъ тѣхъ бѣха бездушни същества, неспособни за една искра отъ състрадание. Напротивъ, азъ намѣрихъ между тѣхъ хора съ сърце и съвѣсть, хора, които, при всичкия си развратъ, имаха често проблѣски отъ човѣщина.

Често виждаме да се огледва единъ кжтъ отъ синьото небе и въ най-вонещитѣ бари. Често срѣщаме да свѣтва единъ лжчъ отъ небесната доброта и въ най-разваленитѣ души. Такива лжчи много пжти блѣсваха у нашитѣ пазачи, и мене ще бжде твърдѣ мжно, ако нѣкой отъ читателитѣ ми остане съ впечатлението, че всичитѣ наши турци, отъ които много и днесъ още живѣятъ между насъ сж способни и отговорни за звѣрствата на нѣколко стотинъ кръвожадни фанатици, които сториха зло намъ, но сториха още по-голѣмо зло на народа си и на държавата си.

Злото, сторено намъ, роди добро. Скърбитѣ, прѣтърпени отъ насъ, се прѣобърнаха въ радости. И когато, слѣдъ това добро и подиръ тия радости, азъ погледна на ония години, не знамъ защо по нѣкога нито мжкитѣ ми се видятъ тѣй черни, нито мжчителитѣ тѣй грозни. Разстоянието ли е смекчило отвратителнитѣ линии? Имаше ли си самата оная епоха нѣкои дребни изкупителни чѣрти?

О години на тегла и тжги, вие не сте ми съвсѣмъ ненавистни, защото бѣхте години на безшуменъ героизмъ, на безподобни надежди, на единство въ идеалитѣ и съгласие въ усилията; защото бѣхте дѣйствиени отъ раздоритѣ и малодушията на нѣкои отъ по-младитѣ ви сестри!

V.

И мѣсецъ октомври се свършваше, а нашитѣ мжки не изглеждаха да се приближаватъ до своя свършѣкъ. Както и по-прѣди, получавахъ само чрѣзъ домашнитѣ си увѣреніята на пловдивския английски вице-консулъ, г. Калвертъ, че скоро ще бждемъ изпратени въ Цариградъ, но никакъвъ одобрителенъ фактъ не идѣше да потвърди тия увѣренія.

Доиде и Димитровъ-денъ, 27 октомври. Ние ядохме по пладне и бѣхме се проснали, както обикновено, на постелкитѣ си, когато една сѣнка се изпрѣчи прѣдъ прозореца ни, откъмъ входа, и единъ познатъ намъ гласъ извика :